

İRFAN GÜRDAL İLE TÜRKÇENİN TUĞLARI'NA DAİR

Yasemin Dinç Kurt

- İrfan Gürdal'ın Türk Dil Kurumu için hazırladığı *Türkçenin Tuğları* adlı albüm, Türk dilinin şaheserlerine notalarla yeni bir soluk getirmiş olmanın yanı sıra alanında ilk ve tek olması bakımından kayda değer bir eserdir. Edebiyat ve müzik bu eserde farklı bir bakış açısıyla bir araya getirilmiştir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Türk Dünyası Müziği Topluluğu kurucularından olup uzun yıllar topluluğun sanat yönetmenliğini yapan sanatçı, besteci, etnomüzikolog İrfan Gürdal; *Atın Türküsü*, *Çerağ*, *Türk Dünyası Müzikleri*, *Koroğlu I-II* albümlerinin ardından *Türkçenin Tuğları* ile kültür dünyamıza yeni ve özgün bir ses getirmiştir. Türk dünyası müzikleri konusundaki araştırmaları, derlemeleri, besteleri, icraları, yorumları, teknik ve akademik değerlendirmeleri ile Türk müzik ve kültür tarihimize önemli eserler kazandırmıştır. Kültür mimarlarımızdan biri olan İrfan Gürdal eserleriyle uzun yıllar Türkçenin ritmini destekleyen pek çok başarılı çalışmaya imza atmış, 2017 ve 2019 yıllarında Türk Dil Kurumu Türk Diline Hizmet Ödülü'ne layık görülmüştür. Son albümü *Türkçenin Tuğları*, Türk dilinin tarihî sürecine olduğu kadar yapı bilgisinin aktarımına da son derece önemli katkıları olan bir eserdir.

Türkçenin Tuğları; güfteleri birer şaheser olan özgün, heyecan verici, kültürel anlamda ve duygu anlamında çok zengin, dikkat çekici, dinamik, etki gücü yüksek, Türklerin ve dolayısıyla Türkçenin tarihini bir arada görebileceğimiz müzikal bir eser. Eser, gücünü çok sağlam yerlerden alarak yola çıkmış ve sağlam adımlarla devam ederek sanatı başka bir sanatla estetize etmiştir. Eserin tarihî ve estetik boyutu, kompozisyon ve yorum gücüne, güfteler ve besteler arasındaki ilişkinin kuvvetine bağlanabilir. Bunun ötesinde başlı başına nitelikli bir tarz, duruş olduğunu söylemek gerekir. İrfan Gürdal ile bu değerli eser üzerine kısa bir söyleşi gerçekleştirdik.

Sayın İrfan Gürdal Türk dilindeki ses, şekil, biçim, cümle gibi yapılarının tarihî serüvenini çok rahatlıkla gördüğümüz bu nadide eser için öncelikle Türk diline gönül verenler adına teşekkür ederiz. Eseriniz, Türk dilinin tarihini ruhuna uygun olarak estetize edip notalarla kristalize ederek anlatan ilk ve tek çalışma. Bu konudaki takdir ve destekleri için Türk Dil Kurumu Başkanı Sayın Prof. Dr. Gürer Gülsevin'e ve bu tarihe hayat verdiğiniz için size içtenlikle teşekkür ederiz.

Türk kültürünün mimarlarından biri olarak bu çalışmanızdan dolayı duyduğumuz memnuniyeti özellikle ifade etmeliyiz. Sadece müziğinizle değil farklı alanlarda Türk kültürüne hizmet etmeyi bir düstur hâline getirerek gerçekleştirdiğiniz çok yönlü çalışmaların ortak paydasında ve bizimle buluştuğu noktada dil var. Türk dili tarihine bestelenmiş bir tarih. Notalarla Türk dili tarihi. Bestelerle tarihî bir duruş. Bestelerle Türk dili tarihi. Türk dili tarihine kazandırılmış yeni bir ruh ve daha pek çok karşılığı var bizim açımızdan bu eserin. Eserlerinizle duygu ve düşünce dünyamızda geçmiş, bugün ve gelecek arasında kurduğunuz kuvvetli bağlar bu konudaki inanç, çalışma ve azminizle kültür coğrafyamızdaki sınırları kaldırarak uzakları yakınlaştırdınız.

26-28 Eylül 2019 tarihleri arasında Türk Dil Kurumu tarafından gerçekleştirilen "Uluslararası Kutadgu Bilig Kurultayı"nda sunduğunuz bir müzik dinletisi ile Türkçenin Tuğları, dinleyicisiyle buluştu. Aynı kurultayda "Türk Diline Hizmet Ödülü" aldınız. Bu iki güzel, çok anlamlı ve heyecan verici olayı aynı anda yaşadınız. Ayrıca "Kutadgu Bilig-Dilin Erdemi" adlı klibiniz Türk Dil Kurumu genel ağ sayfasında da yayımlanmakta. Bu konudaki düşüncelerinizi ve duygularınızı paylaşmak ister misiniz?

Bu proje Türk kültür tarihine meraklı biri olarak beni heyecanlandırdı. Türkçenin tarihî serüveni ile Türk müziğinin tarihî serüvenini çok benzer görüyorum. Zaman ve mekân etkilerini kabulleniş biçimi, kendini var etme ve geliştirme dinamikleri oldukça benzer. Projenin çalışma süreci benim için oldukça zevkli ve haz dolu bir macera oldu. Bu duygu bile benim için yeterli iken sonucunda Türk Dil Kurumunun iltifatı ve kıymetşinaslığına da ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Her insanın dil ile ilişkisinin varlığı şüphesiz. Müzik için de aynı şeyi söylemek mümkündür. Dil ve müzik insanlık tarihi ile var olan temel olgulardır. Bu ilişki üzerine ne düşünüyorsunuz?

Dil ve müziğin hangisinin daha önce var olduğunu bilmiyoruz. Bu konuda ikisinin birden insanlık tarihinin dönüm noktası olduğunu düşünüyorum. İkisi de insan olma sürecinde en önemli adımlar olmuştur.

Dilin kendi müziği olduğuna inanıyorum. Yöresel ağızlarda farklı melodik tonlamalar olmakla birlikte genel olarak Türkçenin ortak bir müzikal yapısı olduğu görülüyor. Tıva Türklerinin konuşmasındaki kelimeleri anlamasanız bile melodisinden Türkçe konuştuklarını hissedersiniz. Konuşma dilindeki melodik yapı, seslerin frekans olarak alçalıp yükselmesi bana göre bu anlamda çok önemlidir.

Geleneksel Türk müziğinde sesler genellikle tizden başlayarak pese doğru gider. Konuşma dilinde de böyledir. Dilde de müzikte de bize mahsus bir özelliştir bu. Cümle sonlarındaki düşüş müzikte de görülür. Yüksek tonda başlar fısıltıyla biter. Volüm ve perde olarak düşer.

Müzik, metni hafızada tutabilmenin bir başka yoludur. Kültür tarihimizde bunun örneklerini sıklıkla görürüz. Burada önemli gördüğüm bir nokta var. *Orhun Yazıtları* ve *Dede Korkut Kitabı*'nın aslının manzum mu mensur mu olduğu konusu? Eski Türk destanları, Köroğlu'nun Kazakistan varyantı müzikle icra edilmektedir. Bana göre *Orhun Yazıtları* ve *Dede Korkut Kitabı* da böyle olmalı. Meseleye bugünkü Türk şiiri açısından bakılmaması gerekir. Kafiye ve ölçü aktarma kolaylığı sağlar. Albümdeki bu iki eser ilk kez bir manzum eser gibi değerlendirilerek bestelendi.

Türk kültürünün en önemli unsurları arasında yer alan müziğin dil ve edebiyatla buluşmasında çok yönlü bir insan olmanızın ve bunu hayat tarzı hâline getirmenizin, bu konudaki inanç ve azminizin büyük payı olsa gerek. Bu albümü hazırlarken yola çıkış noktanız ve amacınız neydi?

Türk kültürüne bir bütün olarak bakıyorum. Türk kültürüne dair her şey ilgimi çekiyor. Çok yönlülüğüm ise benim arayışlarımın neticesi. Köklerinin üzerinde durma, farkında olma arzusu. Bu sadece müzikle olamaz. Amacım bunun bir parçası olabilmek. Atalarımız yüzlerce yıl önce nasıl bir müzik icra ediyorlardı? Bunu düşünmek, aramak, bulmaya çalışmak, sonuca ulaşmak benim için büyük bir heyecan. Şunu da belirtmek isterim ki Göktürklerde, Karahanlılarda müzik böyleydi diye bir iddiam olamaz. Bu eserler benim birikimim ve hissediş biçimimin yansımasıdır ve büyük ölçüde sezgiseldir.

Eserinizi bestelerle bir dil tarihi olarak düşünmek yanlış olmaz sanırım. Bu anlamda eserin arka planı, düşünce olarak alt yapısı nasıl gelişti?

Her eserin kendi ruhunu kavramak, zaman ve mekân kültürleriyle bağlantısını kurmak gerekti. Ortaya çıkan bestenin ve seslendirme biçiminin, metnin

taşıdığı duygu ve duruşla uyumlu olması gerekirdi. Sanatçı gözüyle bakılınca aslında havasına girme ve kendini orada hissetme diyebiliriz.

Edebi eserlerin özellikle de şiirin müziğe etkisi konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Sanatın bütün dallarının bir birine etkisinden söz etmek mümkündür belki ama ben bu soruya kendi çalışmam çerçevesinde cevap vermek istiyorum. Şiir kendi müziğini oluşturuyor. Sözlerin kendi melodisini yaratmasına fırsat verdim, beste yapmadım. Aynı şeyi başka bir dille (müzik diliyle) anlatmaya çalıştım.

Tematik çalışmalar noktasındaki hassasiyetiniz ve başarılarınız büyük bir ilgi ve dikkatle takip ediliyor. Bu temayı özellikle tercih etme nedeninizi bizimle paylaşmısınız?

Öncesinde Dadaloğlu, Hoca Ahmet Yesevi, Kâşgarlı Mahmud (*Dîvânu Lugâti't-Türk*) gibi önemli isimlerden bestelerim vardı. Beni bu tür besteler yapmaya iten duygu sanırım geleneksel müziğimizin eski hâline olan merakım. Bu alana uzun zamandır ilgim vardı. Daha sonra bu tür çalışmaların bir proje içinde toplanması fikri bana çok cazip geldi. Bu albümdeki eserler 18. yüzyıl örneği ile bitiyor. Belki daha sonraki dönemler de ele alınarak projenin devamı getirilebilir.

Diğer albümlerinizin de tematik olduğunu biliyoruz. Diğer albümlerinizdeki temalardan bahseder misiniz? Bunun özel bir nedeni var mı?

İlk albüm *Atın Türküsü*. Bu çalışma Türk müziğinde at temasının ve at yürüyüş ritimlerinin çok etkin olduğu fikrinden ortaya çıktı. Daha sonra *Çerağ* adlı albüm var. Türk dünyasındaki mistik müzik örneklerinden oluşuyor. Özellikle Sovyet etkisindeki bölgelerde kaybolmaya yüz tutmuş mistik müzik örneklerinin kayıt altına alınması ve bir projede toplanması açısından önemli görüyorum. Bolu Belediyesinin katkılarıyla hazırladığım *Türk Dünyasında Köroğlu Türküleri 1* ve *Türk Dünyasında Köroğlu Türküleri 2* albümleri ise çok geniş bir coğrafyada yaygın olan Köroğlu Destanı'nın türkülerini içeriyor. Köroğlu ülkemizde yeterince bilinmiyor ya da eksik biliniyor. Bir de Türkoğlu Kaymakamlığı tarafından basılan *Türk Dünyasından Esintiler* albümü var. Burada da daha çok epik örnekler yer aldı.

Türklerin çok uzun yıllardan beri müziğe, müziğin tesirine önem verdiğini biliyoruz. Türk dilinin tarihî dönemleri ile Türk müziğinin tarihî dönemleri arasındaki ilişkiden bahseder misiniz?

Bu konuda dilciler bize göre çok daha şanslılar. Dil daha somut verilerle günümüze kadar aktarılmış bir malzeme. Yazılı belgeler eski tarihlere kadar gidiyor. Müzikte ise bir döneme kadar yazılı nota yok. Eskiden kalan çalgıların materyali ve kapasiteleri, yapılan müzik hakkında bazı ipuçları verebiliyor. Bizim için en değerli malzeme geleneksel müzik örnekleri ve icra tavırları. Dil

ve müziğin zaman içindeki dönüşümünde bir paralellik olduğu düşünülebilir. Konargöçer toplulukların müziklerinde ve dillerinde sadelik ve bireysel ifadenin ağırlıklı olması nedeni ile yerleşik kültürlerde edebiyatın da müziğin de belirli kalıplaşmalara evrildiği söylenebilir.

Eserinizin ismi ile içeriği arasındaki bağlantıyı genç dinleyenlerinize nasıl açıklamak istersiniz?

“Tuğ” kelimesini “bayrak” anlamında kullandım. Türk dilinde bayraklaşmış eserlerin bir arada olması sebebiyle bu ismi tercih ettim. Eserlerin her biri bana göre Türkçenin bir tuğu.

Eserinizde bestelerinin tamamı size ait olan ve 14 parça var: “Kül Tigin” (Orhun Yazıtları), “At Demezem Sana Kardaş Derem” (Dede Korkut Kitabı), “Dilin Erdemi” (Kutadgu Bilig), “Tünle Bile Köçelim” (Dîvânü Lugâti’t-Türk), “Hu Hal-kası” (Hoca Ahmet Yesevi), “Biligidin Ururmen” (Atebetü’l-Hakayık), “Aşkdur Bizim Sultanımız” (Âşık Paşa), “Ey Sözlerin Aslın Bilen” (Yunus Emre), “Tuyuş” (Kadı Burhaneddin), “Yârımı Buldum” (Seyyid Nesimî), “Şule-i Gam” (Ali Şir Nevâî), “Sırr-ı Aşk” (Şah İsmail Hatayi), “Feza-yı Aşkî Çün Gördüm” (Fuzuli), “Ey Yaranlar Bilmek Olmaz” (Mahtumkulu Firâki). Bunun yanı sıra albümdeki çalgıların pek çoğunu (ıklığ, dombrı, dutar, âşık sazı, bağlama, kemaç, rubab, tar, balaban, çimon, demir kopuz, doyra, kengirge, orba) siz icra ediyorsunuz. Seçtiğiniz eserler, yaptığınız besteler, icra ettiğiniz çalgılar ve yorumunuz bu albümle bütünleşmemiz bakımından son derece önemli. Bu parçalarla ilgili besteleme süreci, bestelerin nasıl bir trans hâli ile doğduğu ve parçaların, müzikal özelliklerini değerlendirir misiniz?

Her bir metnin ortaya çıktığı zaman ve bölgenin geleneksel kültürü benim için önemli bir referans oldu. *Orhun Yazıtları* ve Dede Korkut gibi eserler ozansı bir duruşla ve destan anlatıcılarının müzikten yararlanma biçimi ile bestelenmeliydi. Kâşgarlı Mahmud’da da aynı duygu var. Nevâî gazeli, *Atebetü’l-Hakayık*, Fuzuli gazeli gibi eserler ise kent kültürünün bir ürünü olmalıydı ve daha makamsal düşünülmeliydi. Mahtumkulu Firâki, Şah İsmail Hatayi ve Yunus Emre gibi ozanların şiirlerindeki içe dönük ruh hâli ve mistik, esrik bir tavır, beste ve yorumu da etkiledi.

Albümdeki besteleriniz arasında sizi daha çok heyecanlandıran bir eser var mı?

Bazıları için özel bağlar kurulduğu söylenebilir. Mesela Dede Korkut, Ali Şir Nevâî, Mahtumkulu Firâki bunlardan birkaçı. Metinlerin duygusal yoğunluğu beni daha çok etkiledi. Bu da icraya yansımıştır diye düşünüyorum.

Farklı tarihî dönemlere ait eserleri bestelediniz. Bu aradaki tutarlılık, bütünlük ve akışı müzikal olarak nasıl sağladınız?

Her sanatçının kendine mahsus bir tarzı vardır. Zorlamadıkça da bu tarzın dışında üretmez diye düşünüyorum. Bütünlük varsa o bütünlük benim tarzımdan kaynaklıdır. Çalgıların çoğunu kendi icra ediyor olmam bu noktada

çok önemli. Bestecinin ruh hâli, üslubu diyebiliriz. Eserlerde sırayla bu tarihsel dönüşümü görmek mümkün. Mesela çalgılarda kıl tellerden metal tellere geçişi görüyoruz. Makamsal yapı olarak da bir dönüşüm görüyoruz. İslamiyet sonrasında oluşan Türk müziği yapısına dikkat edildi. Makamsal yapının İslamiyet'ten sonra ortaya çıkışını ve gelişme süreçlerini de görmek mümkündür.

Bu kadar zenginliğin içine eserlerin seçimi ve sınıflandırması çok kolay olmasa gerek. Bu konudaki ölçüleriniz ve sınırlarınız nelerdi?

Metnin bana da hitap ediyor olması gerekirdi ki besteleyebileyim. Türkçenin tuğu olma niteliğinde bir metin olmasına; farklı coğrafya ve farklı dönemlere ait olmasına da dikkat ettim. Türk dili tarihinin serüvenine şahitlik edecek metinler olmasına özen gösterdim.

Eserinizin hazırlanma sürecinde nasıl bir yol izlediniz? Bizim görebildiğimiz, standart dışı bir sürecin olduğu. Aslında sizin diğer çalışmalarınızı takip edenler bütün eserlerinizde bunu fark edecektir. Bu konudaki duyarlılığınız ve kararlılığınızı neye ya da nelere bağlamak mümkündür?

Burada “standart” kavramı biraz kafa karıştırıcı görünüyor. Aslında benim müziğim köklü bir geleneğin üzerine oturan ve bu sayede “standart” denilebilecek bir müzik. Ama güncel ve popüler olan müziğin kalıplarına çok uymadığı için de aynı zamanda standart dışı. Popülizm kaygım yok. Geleneği biliyorum ve bu çerçevede hissettiğimi uyguluyorum. Bir beklentim yok.

Besteci, yorumcu ve eserdeki çalgıların icracısı ve hatta bu çalgıları bizzat imal eden bir sanatçı olarak gerçekleştirdiğiniz bu çalışmada Türk edebiyatının temel yapı taşları arasında yer alan eserlere notalarla hayat vermeniz, bu eserleri ezgilerle yeni bir forma sokmanız dinleyiciler için çok büyük anlamlar taşımakta. Sizin açınızdan çalışmanızı bu kadar değerli kılan etkenler nelerdir?

Samimiyet ve bunun yanı sıra popülizm kaygısının olmaması. Ne hissediyorsam onu yaptım. Dinleyici ne düşünür kaygısına girmeden kendi arayışlarımı kendi ölçülerimle ve kapasitemle ifade etmeye çalıştım.

Bir albümün bir bütünlük içerisinde olmasından yanayım. Sanatçının, çok dallandırıp budaklandırmadan kendini ifade etmesini doğru buluyorum. Çalgıları benim çalmam eserde müzikal bütünlük ve ortak bir ruh hâli oluşturmak açısından çok önemli. Diğer albümlerimde de aynı yöntemi uyguladım. Burada bir zaruret de söz konusu. Bu çalgıları çalan da bulunmuyor. Çalgıların birçoğu unutulmaya yüz tutmuş ya da Anadolu'da icracısı olmayan çalgılar.

Türk dilinin önemli şiirleri üzerine bugüne kadar pek çok beste yapıldı. Ancak sizin eseriniz tarz, teknik ve yöntem bakımından; dönem ve tarihi süreci işlemesi bakımından bir ilk. Albümün oluşmasında, bestelerin arka planında elbette bilimsel çalışmalarınızla yılların derin birikimi, bu konudaki çalışma azminiz, ciddiyetiniz ve titizliğiniz var. Değişik zaman dilimlerinde Türk dünyasının çeşitli bölgelerinde bulunmanızın bu bağlamda yeri var mı? Eseriniz, sizinle özdeşleşen

Türk dünyası müzikleri ile ilgili arayışlarınızın bir buluşma noktası olarak da düşünülebilir mi?

Türk dünyasının hemen hemen her yerinde geleneksel müziği iyi bilen icracılarla tanışma ve bu müzikleri öğrenme çabası içinde oldum. Hatta zaman zaman oradaki müzisyenleri Türkiye'ye getirerek çeşitli radyo ve TV programlarıyla bu müzikleri tanıtmaya çalıştım. Yerinde değerli olan her zaman başka yerde değerli olmuyor. Kendi yöresinde, yerinde değerli olanı, nitelikli olanı, cevheri buldum ve bunlardan beslendim. Türk dünyası sanatçılarından ülkerlerinin dışında meşhur olanlar yerine mahallinde kıymetli olanı aradım. Çünkü geleneğin gerçek temsilcileri onlardı. Benim müzikal birikimim bu çevrelerdeki bilgiyi toplayarak oluştu. Sonrasında da doğal olarak çalışmalarım yansıdığını düşünüyorum.

Bestelerinizi yaparken sadık kaldığınız temel unsurlar nelerdir?

Birincisi metnin ruhuna sonra zamanın ruhuna sonra coğrafyanın ruhuna sonra da Türk müziği geleneğine sadık kalmaya çalıştım.

Sanat deyince aklımıza öncelikle güzellik ve mükemmellik arayışı geliyor. Bu anlamda eserinizde esas aldığınız temel noktalar nelerdir?

Bu bir mükemmellik arayışından ziyade o metinlerin kendini anlatmasını en doğru biçimde sağlama çabasıydı.

Manzum eserleri bestelemenin nispeten daha rahat bir çalışma olduğu bilinir. Özellikle Orhun Yazıtları ile ilgili bir ilki gerçekleştiren ne düşündünüz? Esas aldığınız ölçüt neydi?

O bölgeye en yakın coğrafyada yaşayan Tıva, Hakas ve Saka Türklerinin geleneksel müzik kültürü en temel dayanağımdı. Bu bölgelerdeki destan metinleri de *Orhun Yazıtları*'na yakın metinler ve destan anlatıcıları tarafından müzik eşliğinde icra ediliyorlar. Melodik yapı ve çalgı tınları açısından da en önemli yol göstericim bölgedeki Türklerin geleneksel müziği oldu.

Türkçenin değişik dönemlerine güftelerle yolculuğumuz bestelerle şaha kalkıyor. Bu kadar derinliği olan eserleri bestelemek nasıl bir duygu? Neler hissettiniz?

Ağır bir sorumluluk duygusu altına girdim. Çünkü çok yüksek edebî metinler. Bu metinlerin hakkını verme sorumluluğu. Metnin kendi duygusal ifadesi müzikal anlamda da bende oluşmalıydı. Bu biraz sancılı bir süreç oldu.

Sesli icrada sözcüklerin telaffuzu da çok önemlidir. Bu anlamda bütün albümlerinizi son derece titiz davrandığınızı biliyoruz. Değişik dönemlere; ağız, şive ve lehçelere ait metinlerde doğru telaffuz için dikkat ettiğiniz hususlar nelerdir?

Belki çok başarılı olduğum söylenemez ama titizlikle bu mevzuya çalıştığımı söyleyebilirim. Türk dünyasında günümüzde konuşulan telaffuza biraz hâkimiyetim var. Yol göstericim bu oldu.

Bir “İrfan Gürdal Ekolü”nden söz edecek olursak bunu nasıl ifade edersiniz?

Benim için ekol, bir insanın kendisinden çıkan, taşan şey neyse odur. Planlanmış, tasarlanmış bir şey değildir. Kültürel ve müzikal birikimim sonucunda ortaya çıkan geleneğe hürmet temelli bir duruş diyebilirim.

Türkiye’den bir müzik adamının Türk dünyası müziklerini icra etmesi Türkiye’deki dinleyiciyle bu müzikler arasında bir köprü kurmasını sağlıyor. Çünkü yerel üslup ve çalgı tınları farklı coğrafyalara getirildiğinde her zaman kolay algılanmayabilir. Benim bu müziği icra ediş biçimim bu coğrafyada da bu müziklerin icra edilebileceğini gösterdi. Zamanla Türkiye’de Türk dünyası müziğine ilgi arttı. Devlet koroları kuruldu. Üniversitelerde ve liselerde ders olarak okutulmaya başlandı. Birçok icracı bu alanda çalışmalar yaptı. Burada önemli bir noktaya da işaret etmek isterim. Bütün Türk dünyasında “Türk Dünyası Müziği” çalışmaları sadece Türkiye’de yapılmakta. Çok zengin bir çalgı çeşitliliğini bir araya getirerek ortak bir Türk dünyası tınısı ortaya çıkardım. Bu kabul gördü.

Türkçe derinliği, inceliği, yatkınlığı, zenginliği yanı sıra çok güçlü bir müzikalitesi olan dillerden biridir. Eserleri bestelerken Türkçenin müzikal yapısı sizi nasıl etkiledi?

Ana dili Türkçe olan biri için bu etkiyi düşünmeye bile gerek yok. Kendi kendine ortaya çıkıyor.

Değişik dönemlere ait çok değerli eserlerinizin bulunduğu bu çalışmanız Türkçenin ve Türk kültürünün derinliklerini öğrenme bakımından bir bağ, yapı olarak düşünülebilir mi?

Evet. İki yönden bağ var. Biri dilsel. O zaten metinlerde var. Müzikal anlamda da elbette bir bağ kurulması için önemli olacağını düşünüyorum. Zira çok geniş bir coğrafyanın müzik kültürünün bu çalışmada yansıdığını düşünüyorum.

Eserini bestelemek ve yorumlamak istediğiniz başka şairler ya da yazarlar var mı? Varsa kimlerdir?

Kimin yazdığı değil metnin kendisi benim için büyük bir önem taşıyor. Sanatçıdan ziyade metne odaklı düşünüyorum. Yıllardır masamda duran ama havasına girip bir türlü besteleyemediğim şiirler olduğunu söyleyebilirim.

Bu albümünüz dışında Dede Korkut, Hoca Ahmet Yesevi, Dadaloğlu gibi pek çok beste çalışmanız var. Bunlara devam ederek zamanı bugüne aktarmayı sürdürücek misiniz? Bu konuda yapmak istediğiniz başka şeyler var mı?

Kendimde böyle bir misyon görmüyorum ama bu duruş kendiliğinden hep olacak galiba. Çünkü duygu dünyam hep bu kök arayışı içinde Ben zaten kendi yaşama biçimim içerisinde bu tarz çalışmaları hep yapan biriyim. Bunun bana bir misyon gibi yüklenmesinden rahatsız oluyorum. Çünkü bu durumda planlama ve beklentiler ortaya çıkıyor.

Kültür hazinelerimiz olan dil ve müziğin önemli işlevlerinden biri de ortak değerler etrafında oluşturduğu birleştirici güçtür. Müzikte duyguların daha çok estetize edilmesi zaman zaman etki gücünü artırmaktadır. Türkçenin Tuğları adlı eserinizden önce yaptığınız tematik çalışmalara uzun yıllardır üniversitelerdeki Türk Dili derslerinde yer verdik. Bu anlamda öğrencilerimizin eserlerinizden çok ciddi anlamda yararlandıklarını tespit ettik. Yaptığımız çalışmalarda, Türkçenin pek çok özelliğini tarihî süreç içerisindeki değişim ve gelişimini eserleriniz üzerinden göstermenin verimli ve kalıcı öğrenimde etkili olduğunu gördük. Türkçenin Tuğları kısa bir zaman önce yayımlanmasına rağmen etki gücünü takip edebildik. Doğru sözleri doğru müzikle ve doğru yorumlarla öğrencilerimize aktarmak çok etkili sonuçlar elde etmemizi sağladı. Müziğin duyguları yoğunlaştırmasını, bilgi aktarımında aktif bir rol oynadığını bizzat deneyerek gördük. Öğrencilerimizin Türk dilini severek doğru, güzel ve etkili kullanmalarında bu çalışmaların da çok büyük katkısı oldu. Gelişen kültürel ve estetik zevklerine yıllar içinde şahit olmak büyük bir mutluluk. Eserleriniz her yönüyle bir dil laboratuvarı, atölyesi, çok önemli bir uygulama sahası. Sizin bu konudaki ne düşünceleriniz nelerdir?

Ne mutlu ki bu anlamda biz de bir katkı sağlayabilmişiz. Türkçenin zenginliğinden heyecan duyan bir insanım. Yaptığım çalışmaların bu alanda bir katkı sağlamasından haz duyuyorum. Türkiye’de unutulmuş Türkçe kelimelerin konuşma diline tekrar kazandırılması/katılması bana büyük bir mutluluk veriyor. Bir türkü aracılığıyla unuttuğumuz bir kelimeyi tekrar gündeme getirmenin Türk diline vefa göstergesi olduğunu düşünüyorum.

Müziğin sanatsal, kültürel ve toplumsal işlevleri üzerinden bakıldığında eserlerinizin Türk Dili derslerinde ele alınması konusunda neler düşünürsünüz?

Bu konu alanımın dışında olmakla birlikte müziğin Türk Dili dersleri için yardımcı bir araç olabileceğine inancım var. Öğrencinin konuya yaklaşımına farklı bir bakış açısı getirmesi ve dikkati toplaması açısından belki yararı olur. İçerik ve melodik yapının verdiği duygu bütünleşmesi noktasında yararlı olabileceğini düşünüyorum.

Bunun dışında eserlerinizin dinleyenleriniz için kültürel anlamda bir nevi pasif terapi etkisi yaptığını düşünüyor musunuz?

Evet, bunu düşünüyorum. Kendimden gözlüyorum. Dinlediğim müzik ruh hâlimi, enerjimi değiştiriyor. Benim değiştiriyorsa dinleyeni de değiştiriyor. elbette. Popüler müzik tınlarından da benim yaptığım müziğin tınlarının daha derin çağrışımlar yaptırdığını düşünüyorum.

Kültürel mirasımıza kelimelerin ve seslerin izinden ulaşabileceğimiz değerli eserlerinizi ve albümünüzün detaylarını bizimle paylaştığınız bu güzel söyleşi için teşekkür ederiz.